

УДК 94(477) “1941/1944”

Ліна Мельнічук

ДИРЕКТИВНІ РОЗПОРЯДЖЕННЯ КЕРІВНИЦТВА ТРЕТЬОГО РАЙХУ, РАЙХСМІНІСТЕРСТВА СХІДНИХ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА РАЙХСКОМІСАРІАТУ “УКРАЇНА” ЩОДО СТВОРЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ (1941–1944 РР.)

Автор публікації, проаналізувавши архівні джерела, визначає умови та принципи створення органів місцевого окупаційного управління райхскомісаріату “Україна” упродовж 1941–1944 рр.

Ключові слова: Третій Рейх, окупація, райхскомісаріат східних окупованих територій, райхскомісаріат “Україна”, гебітскомісаріат.

Актуальність проблематики ґрунтується на тому, що історія нацистського окупаційного режиму встановленого та теренах України усе ще має цілий ряд маловивчених проблем. Досліджувана проблема має цінне наукове значення, оскільки дає змогу встановити ставлення керівництва та центральних відомств Третього Райху до створення й функціонування органів місцевого управління, котрі постали на теренах райхскомісаріату “Україна” (РКУ).

Наукова новизна полягає у тому, що у публікації на основі об’єктивного і комплексного підходу, а також детального аналізу архівних матеріалів проаналізовано плани нацистського керівництва щодо механізму реалізації стратегічної мети окупаційного режиму, встановленого в Україні упродовж 1941–1944 рр.

Доведено, що у своїх теоретичних поглядах і практичних підходах керівники Третього Райху, Райхсміністерства східних окупованих територій та РКУ до проблеми створення органів місцевого управління виходили із принципів їх зосередження на реалізацією завдань окупаційної політики, повного підпорядкування німецьким установам та службам.

Об’єктом дослідження є нацистський окупаційний режим, встановлений на теренах РКУ.

Предмет дослідження – особливості функціонування органів місцевого управління окупаційної адміністрації РКУ.

Основна мета публікації полягає у тому, щоб на основі об’єктивного, комплексного аналізу архівних та опублікованих джерел визначити принципові підходи німецької адміністрації до проблеми створення органів місцевого управління.

Завдання дослідження ґрунтуються на аналізі поглядів керівників “нового порядку” щодо реалізації мети окупаційної політики в Україні.

Основу джерельної бази статті складають архівні матеріали обласних державних архівів України. Більшість із них публікуються вперше.

Певні аспекти досліджуваної проблеми проаналізовано науковцями. Наукові публікації, автори яких розкривають напрямки роботи місцевих управ усе ж не досліджують проблему у цілому,

зокрема це О. Гончаренко [1; 2, с. 180–187; 3, с. 78–82; 4, с. 151–160; 5, с. 37–41; 6, с. 243–247; 7, с. 137–153], Т.Заболотна [8, с. 340–385], В. Дудник [9, с. 40–53].

Підготовка керівництва Третього Райху до нападу на СРСР передбачала завбачливе планування тих системних заходів, які поставали у сфері управління захопленими територіями. Парадоксально, але, готуючись до війни, нацистське керівництво Третього Райху мало досить приблизні уявлення про майбутню управлінську систему, яка мала постати на окупованих територіях. Це питання обговорювалося у 1939–1940 рр. і чим ближче до початку воєнних дій, тим предметніше воно визначалося, отримуючи нормативні приписи та директивні установки.

Розглядаючи цю проблему, слід зважати на політичну систему, що діяла у Райху. Верховним лідером народу та держави був А. Гітлер, а тому усі його плани підлягали неухильному виконанню. Сам же лідер упродовж 1940 – 1941 рр. так і не визначився із зазначеною проблемою. Ще у 1940 р. він висловлювався щодо розчленування захопленої території Росії на низку держав, які будуть укладати з Райхом мирні угоди. Цей план мав здійснюватися на трьох принципах: 1) знищення “єврейсько-більшовицької” інтелігенції; 2) відмова від будь-якої співпраці з емігрантськими угрупованнями; 3) призначення до цих “держав” імперських комісарів, яким надавалася необмежена влада [1, с. 96, 97].

Упродовж 1941 р. позиція А.Гітлера у цьому питанні дедалі більше викристалізовувалася. Це чітко видно на прикладі “Інструкції про особливі області до директиви № 21 (варіант “Барбаросса”)”. Відповідно до цього документу передбачалася повна ліквідація політичної системи СРСР та створення на цій території декількох імперських райхскомісаріатів. Ці адміністративно-територіальні утворення управлялися призначуваними особисто А.Гітлером райхскомісарами [1, с. 97]. Для безпосереднього управління захопленими територіями, створювалося Райхсміністерство східних окупованих територій на чолі з А.Розенбергом.

Політична система СРСР підлягала повній ліквідації. У прийнятій з цього приводу директиві “Цивільне управління в зайнятих східних областях” (так звана “коричнева папка”) оголошувалися недійсними приписи постанови Гаазької конференції, які стосувалися управління окупованою країною. У зв’язку з цим, СРСР оголошувався ліквідованим, а тому на Німеччину покладалося завдання організації усіх урядових функцій. Для виконання цього завдання допускалися усі заходи, які німецьке управління визнавало потрібними [11, арк. 38, 42].

У цих директивах знайшлося місце й для питання формалізації створення місцевих управлінських структур. Їх працівники зобов’язувалися неухильно виконувати розпорядження німецьких установ. Автори документу вважали, що місцеві органи влади мали “відчувати себе самостійно, але, з іншого боку, щоб вони не могли здійснити нічого, що могло б зашкодити німецьким інтересам” [11, арк. 12]. Таким чином, орієнтація цих управлінських структур на реалізацію “німецьких інтересів” ставилася в основу їх функціонального призначення.

Майбутні окупаційні управлінські структури не повинні були мати жодних національних відмінностей, а населення, яке мешкало на цих територіях підлягало планомірній експлуатації й частковому знищенню. Усі захоплені території розглядалися як майбутній життєвий простір для німецького народу. У менш віддаленій перспективі українське населення мало забезпечувати Третій Райх та вермахт усім необхідним для успішного завершення військової кампанії. Саме для виконання цих завдань і створювалася система німецьких та місцевих окупаційних органів влади.

Водночас у оточенні А. Гітлера існували й інші погляди щодо політико-правового оформлення окупаційного управління. На думку А. Розенберга, призначеного до того ж керівником Райхсміністерства східних окупованих територій, слід було надати право окупованим народам на створення маріонеткових держав, котрі перебували б під повним контролем Німеччини й виконували нацистські плани. Він пропонував враховувати національні, ментальні відмінності, особливості історичного розвитку соціуму кожної окупованої країни.

Україна в поглядах А. Розенберга розглядалася як союзник Німеччини і майбутня суттєва протиріччя Москві. Територія України мала розширитися на схід до Волги. Але ці плани так не були сприйняті А.Гітлером та його найближчим оточенням, а сам А. Розенберг постійно зазнавав критики. До того ж він не був настільки впливовим політиком, щоб наважитися на відкриту опозицію А.Гітлеру. Потрібно віддати належне, майже упродовж 1941–1945 рр. він пропонував проводити дещо іншу політику щодо України. І навіть тоді коли Німеччина уже втратила своє найцінніше завоювання, а сам райхскомісаріат був ліквідований, він усе ж намагався вплинути на позицію А. Гітлера, і пам’ятаючи про помилки Е.Коха, пропонував взагалі ліквідувати посаду райхскомісара. Утім усе було марно. А.Гітлер не сприймав цих, потрібно відзначити, цілком раціональних і прагматичних ідей. Навіть наприкінці існування Третього Райху, він не відмовився від своїх поглядів.

У своїх конкретних розпорядженнях, відданих підлеглих йому службам й відомствам, А. Розенберг наголошував на тому, що в окупованих районах України використовується досить

обмежена кількість німецької адміністрації. Він пропонував проводити “політичне адміністрування”, що передбачало встановлення “точок психологічного впливу” за допомогою яких “можна буде домогтися тих же результатів, що й з допомогою сотень поліційних батальйонів”. Німецька ж адміністрація мала управляти “твердо”, але “справедливо”, з тим, щоб “проступки і покарання перебували по можливості у правильному взаємозв’язку та оформлювали в законну форму вимоги, які висувалися цим народам”. Райхсміністр зобов’язував своїх працівників враховувати цю потребу. На його думку, завдяки цьому, німецьке панування утвердиться як цілком природне, а місцевому населенню не залишиться нічого іншого як підкоритися йому [12, арк. 57, 58].

У наступних інструктивних вимогах періоду осені 1941 р. райхсміністр, врахувавши зауваження А.Гітлера, вимагав від підлеглих не визнавати жодних політичних вимог українців, й взагалі уникати обговорення питання створення української державності із громадськістю. Райхсміністр пропонував “залучати місцеві сили до самоуправління передусім на нижчому і середньому рівнях, керівні ж позиції залишалися за німцями”.

Водночас А. Розенберг обговорював із підлеглими й певні об’єктивні труднощі налагодження системи управління окупованими територіями України. Він вважав, що “Німецька адміністрація на українській території повинна усвідомити, що вона в даний момент не може багато запропонувати населенню ні в політичному плані, ні, на жаль, у господарському; слід, отже, проявляти прихильність принаймні в культурній сфері і сприяти розвиткові самобутнього життя саме в цьому напрямі”. При цьому визнавалося, що “міністерство Сходу зазнає великих труднощів при наведенні ладу в себе та що нестача досвідчених адміністративних працівників-краєзнавців як у центральному управлінні, так і в місцевих адміністраціях, як і раніше, додає великих турбот” [13, с. 294–295].

Таким чином, не лише із поглядів, а й з конкретних керівних вказівок та установок райхсміністра східних окупованих територій проблема створення органів місцевого управління вирішувалася шляхом залучення до роботи у них місцевих спеціалістів, здатних розв’язувати відповідні професійні функції. Водночас німецьке керівництво мало поєднувати суворість та вимогливість із справедливим ставленням до місцевого суспільства. За допомогою розгалуженої мережі органів місцевого управління мала реалізовуватися окупаційна політика. За німецькими чиновниками зберігався повний контроль за їх діяльністю. Не допускалася й централізація управління з боку місцевих владних структур. Ця компетенція залишалася виключно за німецькими органами влади.

Водночас на практиці ці вказівки певним чином порушувалися, а принципи побудови організаційної структури органів місцевого управління не мали уніфікованого характеру. Для того, щоб зрозуміти це протиріччя і управлінський недолік, необхідно з’ясувати принципи побудови німецьких органів влади та їх взаємозв’язки з місцевими управлінськими структурами.

З формальної точки зору, вся повнота влади у зонах, у яких запроваджувалося цивільне управління, перебувала у руках райхсміністра східних окупованих територій. Уся вона поділялася на райхскомісаріати, а вони у свою чергу на генеральні округи. Останні ж склалися з гебітскомісаріатів. Очолювалися ці адміністративні одиниці відповідно райхскомісарами, генеральними комісарами та гебітскомісарами. Райхскомісарів та генеральних комісарів призначав особисто А. Гітлер. Право призначати керівників головних управлінь райхскомісаріатів та гебітскомісарів належало райхсміністру східних окупованих територій.

Зазначимо, що такий порядок призначення райхскомісарів був обраний не випадково. За допомогою таких дій А.Гітлер забезпечував свій вплив на політику, що проводилася в окупованих регіонах, оскільки призначав на керівні посади осіб, особисто йому відданих. До того ж через них він міг впливати й на дещо самостійного у своїх поглядах А. Розенберга, який, як уже зазначалося, мав свої думки щодо проведення окупаційної політики. До того ж райхсміністр зобов’язувався у разі розходження думок з райхскомісарами у конкретних заходах окупаційної влади, узгодженні їх лінії із загальнодержавною політикою звертатися за роз’ясненнями особисто до А.Гітлера [14, с. 51–54]. Таким чином, А. Гітлер зберігав вплив й контроль за заходами окупаційних адміністрацій.

Райхскомісаром, усупереч позиції А. Розенберга, призначено Е. Коха, який виконував ще й обов’язки гауляйтера Пруссії й в Україні проводив не так й багато часу. Між двома нацистськими керівниками майже відразу розпочався затяжний конфлікт. Вони не терпіли один одного. А щодо конкретних заходів у здійсненні окупаційної політики, мали суттєві розходження.

Конфлікт між А. Розенбергом та Е. Кохом охопив увесь німецький управлінський апарат райхскомісаріату та призвів до появи деструктивних явищ у його роботі. “Війна законів” між райхсміністром та райхскомісаром стала звичним явищем управлінської дійсності. Оскільки райхскомісар не мав права відмінити розпорядження свого керівника, правовий відділ райхскомісаріату обмежив доступ генеральних комісарів до нормативних актів, виданих рейхсміністерством східних окупованих територій. Для цього використовувався механізм

застосування власного нормотворення через видання локальних нормативно-правових актів, які публікувалися в офіційних збірниках документів. Лише ці документи скеровувалися генеральним комісарам, і лише їх вони мали виконувати.

Райхскомісар на власний розсуд інтерпретував отримані вказівки, лише посилаючись на вищі за статусом нормативні акти райхсміністра. Інтерпретація важливих нормативних актів мала вже інший, відмінний від оригіналу вигляд. Райхсміністр за встановленою практикою, не міг направляти нормативно-правові акти в обхід центральних відділів райхскомісаріату. Тому, він адресував їх райхскомісару, генеральним комісарам, а подекуди й гебітскомісарам. Ні до чого іншого, як до безладу в управлінсько-розпорядчій діяльності німецьких органів влади це не призводило.

Частина генеральних комісарів почала на власний розсуд вибірково виконувати директивні вказівки або райхсміністра або райхскомісара, які часто суперечили одна одній. Існували випадки, коли генеральні комісари або не потрапити у “немилість” цих двох адміністраторів, керувалися вже відмінними директивами та інструкціями. Фактично вони знаходилися між “молотом” і “на ковальнею”, що не могло не позначитися на якості виконання, скерованих їм директивних установок, а відтак і на ефективності роботи усього німецького управлінського апарату. До того ж адміністративний апарат райхскомісаріату “Україна” вразив значний рівень паралелізму та дублювання службової діяльності. Окремі гебітскомісари взагалі забороняли діяльність не лише німецьких господарських структур, а й навіть окремих відділів генеральних комісаріатів на підконтрольній їм території [15, арк. 59].

Слід зазначити ще про одну, важливу деталь, яка стосується порядку управління окупованими територіями. Пояснює цей порядок інструкція під назвою “Дванадцять заповідей для поведінки на Сході і поводження з росіянами” від 11 серпня 1941 р. Адресувалася вона тим працівникам, які скеровувалися на роботу в окуповані області. Ці “заповіді” конкретизують не лише сутність запровадженого “нового порядку”, а й пояснюють особливості роботи німецького управлінського апарату”. У одній із “заповідей” було сказано наступне: “Для Вас як співробітників, направлених на Схід, діє принцип, відповідно до якого необхідно працювати виключно на результат. Тому я зобов’язую Вас відповідально і безжалісно, не рахуючись ні з чим, вимагати виконання”. Далі в інструкції продовжувалось: “Не потрібно боятися ухвалювати рішення. Хто нічого не робить, той не допускає помилок. Кілька допущених помилок не є важливими, оскільки потрібно діяти. Той із Вас, хто боїться відповідальності, є непридатним”.

У наступних “заповідях” особам, скерованим для роботи в окуповані області пропонувалось при виконанні конкретних завдань, не боятися прийняття невірних рішень. У спілкуванні ж із представниками місцевої влади, їм пропонувалось не пояснювати ті чи інші рішення, а лише вимагати щоб накази неухильно виконувалися. Працівники місцевих органів влади мали бачити у представниках німецьких установ виключно своїх керівників [16, арк. 1–3]. Ні про які рівноправні стосунки із працівниками органів місцевого управління у цьому документі не йдеться. Інструкція забороняла при створенні місцевих установ механічно копіювати організаційну структуру німецьких владних інституцій.

Таким чином, інструкція зобов’язувала працівників окупаційних органів влади будь-якими засобами домагатися виконання поставлених завдань, проявляти при цьому максимальну особисту ініціативу. У документі присутній і значний ідеологічний чинник. Німецькі службовці мали поводитися із представниками місцевих управлінських структур зверхньо, й розглядати їх виключно як рядових виконавців власних вказівок, нехай вони й були невірними.

Свої погляди щодо створення місцевих управлінських структур запропонував і безпосередній керівник райхскомісаріату Е. Кох. Хоча з формальної точки зору створено централізовану управлінську вертикаль – Райхсміністерство східних окупованих територій, керівник останнього мав би виконувати вказівки А. Розенберга. Але Е. Кох не погоджувався із виконанням ролі статиста й виконавця волі керівника райхсміністерства. Користуючись до того ще й підтримкою А. Гітлера, він діяв на власний розсуд, узгоджуючи принаймні свою позицію із фюрером. Без його підтримки він не міг би діяти фактично, порушуючи вказівки свого безпосереднього керівника.

У одній із перших відозв, адресованій місцевому населенню Райхскомісаріату “Україна”, він оголосив себе єдиним представником верховного німецького керівництва, який діяв від імені А. Гітлера. Він завважив цю обставину ще на початку тексту свого виступу. Жодного слова про своє службове підпорядкування Райхсміністерству східних окупованих територій у відозві не прозвучало. Так само нічого не було сказано й про органи місцевого управління. Населення закликалося до неухильного виконання наказів та розпоряджень генеральних та гебітскомісарів. Е. Кох вважав, що ті, хто буде протистояти волі німецького управління будуть суворо покарані [17, арк. 34 зв.].

Ще одним із типових прикладів ставлення Е. Коха до налагодження системи управління підлеглими йому територіями, стало його новорічне звернення “Всім німцям в Україні”, опубліковане 1

січня 1943 р. Райхскомісар відзначив важливість завоювання України, як одного із основних чинників майбутньої перемоги, адже її людський і сировинний потенціал створював для цього умови.

У своєму виступі райхскомісар зазначив наступне: “Потрібно виходити не з того, аби щось завоювати, оскільки ще більше значення має усвідомлення того, як у цій країні керувати й управляти”, “Німецькі солдати проливали кров у цій країні не заради якої-небудь ідеї ошчасливити людство, а щоб зробити багатства, які тут є, корисними для фронту і Батьківщини, а тим самим і для Європи. Встановлене в Україні цивільне управління знає лише одну велику мету: забезпечувати фронтові частини тим, чого вони потребують, і надавати в розпорядження Райху встановлені обсяги продуктів харчування, сировини і робочої сили, на які німецький народ має право і які необхідні для досягнення остаточної перемоги”.

Як підсумок, райхскомісар зауважував, що підпорядкована йому цивільна адміністрація виконала поставлені завдання, а перед українським суспільством і органами місцевого управління райхскомісаріату “Україна” у черговий раз було поставлено вимогу неухильного й однозначного виконання німецьких вказівок [18, арк. 1–2].

Принизливе ставлення райхскомісара до працівників органів місцевого управління “передавалося” й підлеглим йому службовцям усіх рівнів. Ця обставина визнавалася й самими працівниками служб та установ райхскомісаріату “Україна” [19, арк. 27, 28].

Німецька адміністрація цілеспрямовано прагнула менше спілкуватися з представниками органів місцевого управління, та поводила себе не лише стримано, а й ізольовано від місцевого середовища, у якому їм доводилося щодня працювати. Своїми розпорядженнями і практичними діями райхскомісар спонукав підлеглих йому чиновників відмовлятися від необхідності вивчення мови окупованого народу, поводити себе у якості представників “раси панів”. Німецькі адміністратори загалом не лише не розуміли, а й не бажали розуміти настроїв народу, на території проживання якого їм довелося працювати. Тому, у цілому, при практичній діяльності німецьких службовців й особливо їх співпраці з представниками органів місцевого управління, чітко проявлялися наявні неоптимальні зв'язки між німецькими і місцевими органами влади. Часто перебуваючи під впливом догматів нацистської ідеології, німецькі адміністратори відмовлялися місцевим управлінським структурам у створенні ефективних механізмів, які удосконалювали б їх роботу.

Так, у своїй практичній діяльності райхскомісар намагався будь-що зменшити видатки на фінансування діяльності органів місцевого управління. Наприклад, своїм розпорядженням № II Ц 3 – 3200 від 15 березня 1942 року райхскомісар вимагав від генеральних комісарів провести скорочення українських допоміжних органів, навіть, незважаючи на те, що на них покладався значний обсяг роботи. Е. Кох зазначав, що “недопустимо, що зростаючі податкові збори в основному (а в окремих випадках у повному обсязі) виділяються на оплату персоналу допоміжної адміністрації” [20, арк. 8, 9]. Проте він не враховував тієї кількості службових завдань, які доводилося безпосередньо розв'язувати місцевим органам влади. Проводячи скорочення управлінського персоналу керівник райхскомісаріату “Україна” начебто економив кошти й людські ресурси, але водночас паралізував виконання тих завдань, які мали для Райху стратегічне й життєво необхідне значення. В умовах війни, розгортання руху Опору, це не могло не позначитися на ефективності роботи органів місцевого управління.

Отже, у своїх теоретичних поглядах і практичних підходах керівники Третього Райху, райхсміністерства східних окупованих територій та райхскомісаріату “Україна” до проблеми створення органів місцевого управління виходили із принципів їх зосередження на реалізацією завдань окупаційної політики, повного підпорядкування німецьким установам та службам. Органи місцевої влади не мали власної централізованої системи управління, котра повністю підмінялася німецькими установами. Цілком прагматичні міркування А. Розенберга щодо пом'якшення окупаційної політики в Україні до уваги не бралися.

Список використаних джерел

1. Гончаренко О. Функціонування окупаційної адміністрації Райхскомісаріату “Україна”: управлінсько-розпорядчі та організаційно-правові аспекти (1941–1944 рр.): монографія / О.М. Гончаренко. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 600 с.
2. Гончаренко О. Окремі проблеми формування кадрового складу місцевих окупаційних адміністрацій та органів поліції Райхскомісаріату “Україна”: непрості відповіді та нові інтерпретації / О.Гончаренко // Література та культура Полісся. – Вип. 38: Регіональна історія та культура в сучасних дослідженнях / [Відп. ред. і упорядник Г.В.Самойленко]. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2007. – 312 с.
3. Гончаренко О. Функціонування правових відділів органів місцевого управління в системі судочинства Рейхскомісаріату “Україна” (1941–1944 рр.) / О. Гончаренко // Часопис української історії / [За ред. доктора історичних наук, професора А.П.Коцура]. – Київ, 2009. – Вип. 14. – С. 78–82.
4. Гончаренко О. Правова природа органів місцевого управління цивільної адміністрації рейхскомісаріату “Україна”: юридична теорія та окупаційна практика (1941–1944 рр.) / О.Гончаренко // Сторінки воєнної історії України: 36. наук.

статей / НАН України. Ін-т історії України. – К., 2009. – Вип. 12. – 412 с. 5. Гончаренко О. Органи обласного управління на теренах Райхскомісаріату “Україна”: організаційна структура, компетенція та досвід функціонування (1941–1944 рр.) / О.Гончаренко // Часопис української історії / [За ред. доктора історичних наук, професора А.П.Коцура]. – Київ, 2010. – Вип. 17. – 116 с. 6. Гончаренко О. Сільські управи в системі окупаційного апарату влади райхскомісаріату “Україна”: організаційна структура, компетенція та досвід функціонування (1941–1944 рр.) / О.Гончаренко // Український селянин: 36. наук. праць / [За ред. А. Г. Морозова]. – Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького, 2010. – Вип. 12. – 346 с. 7. Гончаренко О. Міські управи в системі окупаційного апарату влади райхскомісаріату “Україна”: організаційна структура та проблеми службової компетенції (1941–1944 рр.) / О.Гончаренко // Сторінки воєнної історії України: 36. наук. статей / [Відп. ред. О.Є. Лисенко]. – К.: Інститут історії України НАН України, 2010. – Вип. 13. – 261 с. 8. Заболотна Т. Легітимаційні заходи окупаційної влади щодо міського населення на окупованій території України в роки Великої Вітчизняної війни / Т.Заболотна // Сторінки воєнної історії: 36. наук. статей / НАН України. Ін-т історії України. – К., 2006. – Вип. 10. – Част. 1. – 494 с. 9. Дудник В. М. Діяльність Київської міської управи у перші місяці фашистської окупації / В. М. Дудник // Сторінки воєнної історії України: 36. наук. статей / НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005. – Вип. 9. – Част. 2. – 499 с. 10. ЦДАГО України, ф. 166, оп. 3, спр. 142. 11. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 23, спр. 3107, арк. 12, 28–42. 13. Україна в Другій світовій війні у документах. Збірник німецьких архівних матеріалів. Т. 1. [Упорядкування і передмова В.Косика]. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 1997. – 384 с. 14. Рекотов П.В. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні 1941–1944 рр. (Історико-правовий аспект): дис.... канд. юрид. наук / П. В. Рекотов. – К., 1997. – 222 с. 15. Держархів Херсонської обл., ф.р-1824., оп. 1, спр. 27. 16. Держархів Дніпропетровської обл., ф.р-2281, оп. 1., спр. 2. 17. ЦДАВО України, ф. 2077, оп. 1., спр. 12. 18. ЦДАВО України, ф. 2077, оп. 1, спр. 20, арк. 1–2. 19. ЦДАГО України, ф. 57, оп. 4, спр. 126, арк. 27–28. 20. ЦДАГО України, ф. 57, оп. 4, спр. 109, арк. 8–9.

Лина Мельничук

**ДИРЕКТИВНЫЕ РАСПОРЯЖЕНИЯ РУКОВОДСТВА ТРЕТЬЕГО РЕЙХА,
РЕЙХСМИНИСТЕРСТВА ВОСТОЧНЫХ ОККУПИРОВАННЫХ ОБЛАСТЕЙ И
РЕЙХСМИНИСТЕРСТВА “УКРАИНА” В СФЕРЕ СОЗДАНИЯ ОРГАНОВ МЕСТНОГО
УПРАВЛЕНИЯ (1941–1944 ГГ.)**

Автор публикации исследовал архивные документы определяет условия и принципы создания органов местного управления Рейхскомиссариата “Украина”

Ключевые слова: Третий Рейх, оккупация, Райхскомиссариат восточных оккупированных территорий, райхскомиссариат “Украина”, гебитскомиссариат.

Lina Melnichuk

**POLICY DIRECTIVES INSTALLATION GUIDE OF THE THIRD REICH,
RAICHSMINISTERSRVA OCCUPIED EASTERN TERRITORIES AND
REICHSKOMMISSARIAT “UKRAINE” ON THE CREATION OF LOKAL GOVERNMENT
(1941–1944)**

Post by analyzing the extensive body of archival sources determines the conditions and principles of local control Reichskommissariat occupation “Ukraine” during the 1941 – 1944

Key words: Third Reich, occupation, Rayhskomisariat Occupied Eastern Territories, Rayhskomisariat “Ukraine”, hebitskomisariat.